

जर्मन लेवल २
अध्याय १
(पाठ्यपुस्तक एवं कार्यपत्रक)

पाठ १ - die Uhrzeit (समय)

पाठ २ - die offizielle zeit (औपचारिक समय पद्धति)

पाठ ३ - die offizielle zeit (विस्तार)

पाठ ४ - पाठशाला के विषय एवं समयसारणी

जर्मन में समय बताने के दो तरीके हैं. एक है बारा घंटे की समय व्यवस्था, जो है अनौपचारिक पध्दती. दूसरी है चौबीस घंटे की समय व्यवस्था, जो है औपचारिक पध्दती. औपचारिक टाइमिंग का इस्तेमाल हम तब करते हैं जब हमें ट्रेन, या बस या फिर क्लास का समय या टाइमिंग बतानी हो. आपने रेलवे स्टेशन या बस-स्टॉप पे तो ये सुना ही होगा. -

Wie spät ist es?

Wie viel Uhr ist es?

Wie spät ist es? (कितने बजे है?)

Es ist sechs Uhr. (छह बजे है।)

इसमें Uhr का मतलब है 'बजे'

अगर कोई समय पूछता है, तो उसके जवाब में "Es ist ... Uhr" का इस्तेमाल ही किया जाता है. उदाहरण के तौरपर -

Wie spät ist es?

Es ist 7 Uhr.

Wie spät ist es?

Es ist 1 Uhr.

यहाँ हम 1 का उच्चार ein करना है. eins नहीं.

१२ घंटे की समय व्यवस्था

Es ist Zwei Uhr.

Es ist Drei Uhr.

Es ist Vier Uhr.

Es ist Fünf Uhr.

Es ist Sechs Uhr.

Es ist Sieben Uhr.

Es ist Acht Uhr.

Es ist Neun Uhr.

Es ist Zehn Uhr.

Es ist Elf Uhr.

Es ist Zwölf Uhr.

स्वाध्यायन कार्यपत्रक

सही विकल्प चुनिए

1) Wie spät ist es?

- a) Es ist Seiben Uhr.
- b) Es ist Sieben Uhr.

2) Wie viel Uhr ist es?

- a) Es ist Ein Uhr.
- b) Es ist Eins Uhr.

FLOA

जर्मन में चौबीस घंटे की समय व्यवस्था है. जिसे औपचारिक पद्धती कहते हैं offizielle zeit . am या pm जैसे कोई भी शब्द इसमें नहीं आते.

चौबीस घंटे के समय में पहले बारा घंटे के बाद, यानी दोपहर के बारा बजे के बाद बाद के बारा अंक आते हैं. जैसे की दोपहर के एक को कहते हैं “Es ist Dreizehn Uhr”.

Es ist Vierzehn Uhr. (दोपहर के २ बजे)

Es ist Fünfzehn Uhr. (दोपहर के ३ बजे)

Es ist Sechzehn Uhr. (दोपहर के ४ बजे)

Es ist Siebzehn Uhr. (शाम के ५ बजे)

Es ist Achtzehn Uhr. (शाम के ६ बजे)

Es ist Neunzehn Uhr. (शाम के ७ बजे)

Es ist Zwanzig Uhr. (रात के ८ बजे)

Es ist Einundzwanzig Uhr. (रात के ९ बजे)

Es ist Zweiundzwanzig Uhr. (रात के १० बजे)

Es ist Dreiundzwanzig Uhr. (रात के ११ बजे)

जब हमें रात के बारा बजे का समय बताना है, तो हम कहते हैं Es ist Nullstunde या Es ist Stundennull. उसे लिखते हैं 00.00 बजे.

दिन के दो हिस्सों में समय बताने का फर्क देखते हैं.

00:00 Es ist Stunde Null	12:00 Es ist Zwölf Uhr.
00:01 Es ist Ein Uhr	13:00 Es ist Dreizehn Uhr
00:02 Es ist Zwei Uhr	14:00 Es ist Vierzehn Uhr
00:03 Es ist Drei Uhr	15:00 Es ist Fünfzehn Uhr
00:04 Es ist Vier Uhr	16:00 Es ist Sechzehn Uhr
00:05 Es ist Fünf Uhr	17:00 Es ist Siebzehn Uhr
00:06 Es ist Sechs Uhr	18:00 Es ist Achtzehn Uhr
00:07 Es ist Sieben Uhr	19:00 Es ist Neunzehn Uhr
00:08 Es ist Acht Uhr	20:00 Es ist Zwanzig Uhr
00:09 Es ist Neun Uhr	21:00 Es ist Einundzwanzig Uhr
00:10 Es ist Zehn Uhr	22:00 Es ist Zweiundzwanzig Uhr
00:11 Es ist Elf Uhr	23:00 Es ist Dreiundzwanzig Uhr

इसे ध्यान में रखिए और अपने दोस्तोंको समय बताने की कोशिश कीजिए.

स्वाध्यायन कार्यपत्रक

सही विकल्प चुनिए

1) Wie spät ist es?

- a) Es ist Zwei Uhr.
- b) Es ist Vierzehn Uhr.

2) Wie viel Uhr ist es?

- a) Es ist Acht Uhr.
- b) Es ist Zwanzig Uhr.

FLOA

जब हम समय बताते हैं, तब हम सिर्फ घंटे नहीं बताते, बल्कि मिनट भी बताते हैं. तो अब हम सिखेंगे घंटे और मिनट ये दोनो एकसाथ कैसे बताते हैं. हम घडी का समय थोडा विस्तार से बताएंगे.

:

01:00	<i>Es ist Ein Uhr.</i>	रात के 1 बजे
01:05	<i>Es ist Ein Uhr fünf.</i>	रात के 1 बजकर पाँच मिनट.
01:10	<i>Es ist Ein Uhr zehn.</i>	रात के 1 बजकर दस मिनट.
01:15	<i>Es ist Ein Uhr fünfzehn.</i>	सुबह के 1 बजकर पंद्रह मिनट.
01:20	<i>Es ist Ein Uhr zwanzig.</i>	सुबह के 1 बजकर बीस मिनट.
01:25	<i>Es ist Ein Uhr fünfundzwanzig.</i>	सुबह के 1 बजकर पच्चीस मिनट.
01:30	<i>Es ist Ein Uhr Dreißig.</i>	सुबह के 1 बजकर तीस मिनट. या डेढ बजे.
01:35	<i>Es ist Ein Uhr fünfunddreißig.</i>	सुबह के 1 बजकर पैंतीस मिनट.
01:40	<i>Es ist Ein Uhr Vierzig.</i>	सुबह के 1 बजकर चालीस मिनट.
01:45	<i>Es ist Ein Uhr fünfundvierzig.</i>	सुबह के 1 बजकर पैंतालीस मिनट.
01:50	<i>Es ist Ein Uhr fünfzig.</i>	सुबह के 1 बजकर पचास मिनट.
01:55	<i>Es ist Ein Uhr fünfundfünfzig.</i>	सुबह के 1 बजकर पचपन मिनट.
02:00	<i>Es ist Zwei Uhr.</i>	सुबह के 2 बजे

२४ घंटे के लिए समय का विस्तार से परिचय

13:00	<i>Es ist Dreizehn Uhr.</i>	दोपहर के 1 बजे
13:05	<i>Es ist Dreizehn Uhr fünf.</i>	दोपहर के 1 बजकर पाँच मिनट.
13:10	<i>Es ist Dreizehn Uhr zehn.</i>	दोपहर के 1 बजकर दस मिनट.
13:15	<i>Es ist Dreizehn Uhr fünfzehn.</i>	दोपहर के 1 बजकर पंद्रह मिनट.
13:20	<i>Es ist Dreizehn Uhr zwanzig.</i>	दोपहर के 1 बजकर बीस मिनट.
13:25	<i>Es ist Dreizehn Uhr fünfundzwanzig.</i>	दोपहर के 1 बजकर पच्चीस मिनट.
13:30	<i>Es ist Dreizehn Uhr Dreißig.</i>	दोपहर के 1 बजकर तीस मिनट. या डेढ बजे.
13:35	<i>Es ist Dreizehn Uhr fünfunddreißig.</i>	दोपहर के 1 बजकर पैंतीस मिनट.
13:40	<i>Es ist Dreizehn Uhr Vierzig.</i>	दोपहर के 1 बजकर चालीस मिनट.
13:45	<i>Es ist Dreizehn Uhr fünfundvierzig.</i>	दोपहर के 1 बजकर पैंतालीस मिनट.
13:50	<i>Es ist Ein Uhr fünfzig.</i>	सुबह के 1 बजकर पचास मिनट.
13:55	<i>Es ist Ein Uhr fünfundfünfzig.</i>	सुबह के 1 बजकर पचपन मिनट.
14:00	<i>Es ist Zwei Uhr.</i>	सुबह के 2 बजे.

स्वाध्यायन कार्यपत्रक

I. जर्मन में समय कैसे पूछते हैं?

- Es ist Zeit.
- Wie viel Uhr ist es?
- Die Uhrzeit!

II. Wie _____ ist es?

- viel
- spät
- Zeit

III. Wie viel Uhr ist es? Nennen Sie die Uhrzeit auf Deutsch!

जर्मन में समय बताइए

- 8:25 बजे सुबह के
 - Es ist zwanzig Uhr fünfundzwanzig
 - Es ist acht Uhr fünfundzwanzig
- 9:10 बजे रात के
 - Es ist einundzwanzig Uhr zehn
 - Es ist neun Uhr zehn
- 4:00 बजे शाम के
 - Es ist vier Uhr.
 - Es ist sechzehn Uhr.
- 8:35 बजे रात के
 - Es ist zwanzig Uhr fünfunddreißig
 - Es ist acht Uhr fünfunddreißig
- 3:55 बजे दोपहर के
 - Es ist fünfzehn Uhr fünfundfünfzig
 - Es ist drei Uhr fünfundfünfzig

6. 6:20 बजे शाम के
- Es ist sechs Uhr zwanzig
 - Es ist achtzehn Uhr zwanzig

7. 5:05 बजे सुबह के
- Es ist siebzehn Uhr fünf
 - Es ist fünf Uhr fünf

8. 12 बजे रात के
- Es ist vierundzwanzig Uhr
 - Es ist Null Stunde

IV. Wie spät ist es?

1. Wie spät ist es?

- Es ist Null Uhr dreißig.
- Es ist elf Uhr sechs.
- Es ist zwölf Uhr sechs.

2. Wie spät ist es?

- Es ist sechs Uhr neun.
- Es ist sieben Uhr fünfundvierzig.
- Es ist sechs Uhr fünfundvierzig.

3. Wie spät ist es?

- a. Es ist fünfzehn Uhr fünfundzwanzig
- b. Es ist drei Uhr zwanzig
- c. Es ist fünf Uhr drei

4. Wie spät ist es?

- a. Es ist zehn Uhr zehn.
- b. Es ist zehn Uhr zwanzig.
- c. Es ist zehn Uhr fünf.

5. Wie spät ist es?

- a. Es ist zwanzig Uhr fünfzehn.
- b. Es ist acht Uhr drei.
- c. Es ist acht Uhr zehn.

FLOA

पाठशाला के विषय

<i>Englisch</i>	अंग्रेजी
<i>Deutsch</i>	जर्मन
<i>Mathematik/ Mathe</i>	गणित
<i>Naturwissenschaften</i>	प्राकृतिक विज्ञान
<i>Physik</i>	भौतिक विज्ञान
<i>Chemie</i>	रसायन विज्ञान
<i>Biologie</i>	जीव विज्ञान
<i>Informatik</i>	सूचना विज्ञान / संगणक विज्ञान
<i>Geschichte</i>	इतिहास
<i>Erdkunde/ Geografie</i>	भूगोल
<i>Sozialkunden</i>	सामाजिक विज्ञान
<i>Religion</i>	धर्म
<i>Musik</i>	संगीत
<i>Theater</i>	नाट्यकला
<i>Kunst</i>	कला
<i>Sport</i>	खेल

FLOA

Der Stundenplan von Ben/ Bens Stundenplan

Zeit	Montag	Dienstag	Mittwoch	Donnerstag	Freitag
8:00	Mathe		Musik		
8:45	Deutsch	Englisch	Deutsch	Französisch	
9:30	Pause				
9:45	Englisch				Kunst
10:30		Mathe	Geschichte	Deutsch	
11:15	Pause				
11:30		Französisch	Erdkunde	Naturwissen-	
12:15	Musik			schaften	Sport

समय सारणी को देखके प्रश्नोंके उत्तर दीजिए.

Wann hat Ben Mathe? बेन को गणित विषय कब है?

- *Am Montag um Acht Uhr.* (सोमवार को सुबह आठ बजे.) *Und – And Am Dienstag Um Zehn*

Uhr Dreißig. (मंगलवार को सुबह दस बजकर तीस मिनटपर या साढेदस बजे)

am – को (सप्ताह के दिन)

um – समय बताने के लिए

Wann hat Ben Deutsch?

Am Montag und Mittwoch um Acht Uhr fünfundvierzig und am Donnerstag um Zehn Uhr Dreißig.

(सोमवार और बुधवार को सुबह के आठ बजकर पैंतालीस मिनट पर और गुरुवार को सुबह दस बजकर तीस मिनट पर)

Wann hat Ben Pause?

Jeden Tag um Neun Uhr Dreißig und um Elf Uhr fünfzehn.

(हर रोज सुबह नौ बजकर तीस मिनटपर और सुबह के ग्यारह बजकर पंद्रह मिनटपर)

आप अपना खुद का टाईम टेबल (समय सारणी) बना लीजिए. अपने दोस्तोंको की मदद से उपर पूछे गए प्रश्नों जैसे प्रश्न आपस में पूछकर दोहराते रहिए.

स्वाध्यायन कार्यपत्रक

- I. भाषा का सही नाम चुनिए
- Deutsch
 - Chemie
 - Sport
- II. प्राकृतिक विज्ञान का के एक विषय का सही नाम चुनिए
- Physik
 - Mathe
 - Englisch
- III. कला से जुड़े हुए एक विषय का सही नाम चुनिए
- Theater
 - Biologie
 - Erdkunde
- IV. सामाजिक विज्ञान के एक विषय का सही नाम चुनिए
- Chemie
 - Musik
 - Geschichte
- V. सूचना विज्ञान या संगणक विज्ञान का सही नाम चुनिए
- Information
 - Informatik
 - Infirmery
- VI. भूगोल का सही नाम चुनिए
- Geografie
 - Geschichte
 - Chemie

- VII. चित्रकला का सही नाम चुनिए
- Kunst
 - Musik
 - Theater
- VIII. सामाजिक विज्ञान का सही नाम चुनिए
- Naturwissenschaften
 - Sozialkunden
 - Geschichte
- IX. Physik, Chemie एवं Biologie को साथ में क्या कहते हैं?
- Naturwissenschaften
 - Sport
 - Theater
- X. समयसारणी को क्या कहते हैं?
- Der Stundenplan
 - Die Stundenplan
 - Das Stundenplan
- XI. Sehen Sie den Stundenplan an und beantworten Sie die folgenden Fragen!
- निम्न समयसारणी देखकर सही जवाब दीजिए

TINAS STUNDENPLAN

	9:00 – 9:35	9:35 – 10:10	10:10 – 10:30	10:30 – 11:05	11:05 – 11:40	11:40 – 12:15	12:15 – 12: 50	12:50 – 13:30	13:30- 14:05	14:05 – 14: 40
MON	Sport	Englisch	P	Chemie	Mathe	Religion	Kunst	P	Geografie	Musik
DIENS	Sport	Deutsch	A	Biologie	Mathe	Informatik	Kunst	A	Geschichte	Theater
MITT	Sport	Englisch	U	Physik	Mathe	Informatik	Theater	U	Geschichte	Kunst
DONNERS	Sport	Deutsch	S	Chemie	Mathe	Musik	Geografie	S	Physik	Kunst
FREI	Sport	Englisch	E	Biologie	Mathe	Kunst	Geografie	E	Informatik	Musik

- Am Montag um zehn Uhr dreißig hat Tina ...
 - Physik
 - Biologie
 - Chemie
- Am Donnerstag um zwölf Uhr fünfzig hat Tina ...
 - Geografie
 - Pause
 - Geschichte

3. Am Freitag um elf Uhr fünf hat Tina ...
 - a. Mathe
 - b. Informatik
 - c. Religion

4. Am Dienstag um dreizehn Uhr dreißig hat Tina ...
 - a. Geschichte
 - b. Geografie
 - c. Physik

5. Am Mittwoch um zwölf Uhr fünfzehn hat Tina ...
 - a. Kunst
 - b. Theater
 - c. Geografie

6. Jeden Tag um neun Uhr hat Tina ...
 - a. Mathe
 - b. Sport
 - c. Englisch

7. Englisch hat Tina ...
 - a. Dienstags und donnerstags um neun Uhr fünfunddreißig
 - b. Montags, mittwochs und freitags um neun Uhr fünfunddreißig

8. Dienstags und mittwochs hat Tina von dreizehn Uhr dreißig bis vierzehn Uhr fünf ...
 - a. Geografie
 - b. Geschichte
 - c. Physik

9. Von zwölf Uhr fünfzig Uhr bis dreizehn Uhr dreißig hat Tina jeden Tag
 - a. Pause
 - b. Kunst
 - c. Physik

10. Dienstags und donnerstags hat Tine von neun Uhr fünfunddreißig bis zehn Uhr zehn ...
 - a. Englisch
 - b. Deutsch
 - c. Pause